

Utbildningsinspektion i Vittaryds, Bolmsö och Ryssby skolor, förskoleklass och grundskola skolår 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolorna	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av resultaten	3
Bedömning av genomförandet	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Vittaryds, Bolmsö och Ryssby skolor den 6–8 februari 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Ljungby kommun och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

På de tre skolorna intervjuades rektorer, lärare, elevhälsopersonal, elever samt föräldrar med barn i olika skolår. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Vittaryds skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	18
Förskoleklass	4
Grundskola	38

Vittaryds skola är belägen mitt i den lilla byn Vittaryd 17 km norr om Ljungby. På skolan finns ca 40 elever från förskoleklass till skolår sex. Skolan har också ett fritidshem. På grund av elevminskning har olika lokalmässiga och organisatoriska anpassningar måst ske de senaste åren. Skolans lokaler är byggda på 1960-talet och har fortlöpande underhållits.

Bolmsö skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	16
Grundskola	40

Bolmsö skola är belägen på Bolmsö i sjön Bolmen 30 km nordväst om Ljungby. Skolan har ca 40 elever från förskoleklass till skolår sex, samt ett fritidshem. Elevantalet har minskat de senaste åren vilket lett till flera omorganisationer. Skolans lokaler är byggda på 1960-talet och har fortlöpande underhållits.

Ryssby skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	50
Förskoleklass	12
Grundskola	110

Ryssby skola ligger i byn Ryssby 17 km öster om Ljungby. Skolan har ca 120 elever från förskoleklass till skolår sex. Lokalerna har nyligen genomgått en genomgripande renovering och tillbyggnad inklusive en ny stor sporthall. Skolan har också tillgång till den simhall som finns i sporthallen.

De olika skolorna är organisatoriskt sett helt skilda och ligger ganska långt ifrån varandra. Ledningsteamet bestående av två rektorer har delat upp ansvaret så att en rektor ansvarar för Vittaryds skola, en för Bolmsö skola, medan de delar ansvaret för Ryssby skola. Samtliga tre skolor är belägna nära skog och natur. Utemiljön är mycket generöst tilltagen med stora ytor och goda lekmöjligheter.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Vittaryds, Bolmsö och Ryssby skolor och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Vittaryds, Bolmsö och Ryssby skolor präglas av en engagerad ledning och personal. Skolornas utemiljö är stimulerande och väl tilltagen. Det finns allmänt sett god tillgång till materiella resurser. Eleverna är trygga och uppvisar en god lust att lära. Undervisningen är varierad och stimulerande med inslag av undersökande arbetsformer. På Bolmsö skola utmärks verksamheten dessutom av en mycket stimulerande lärmiljö. Det finns gott om stödresurser till elever i behov av stöd. Det formella inflytandet, klassråd och elevråd fungerar bra. Det finns en god struktur för arbetet

och det finns en tydlig koppling mellan klassråd och elevråd. Rektorerna ger stöd och eleverna får medel att göra inköp för. Värdegrundsarbetet på alla skolorna är ambitiöst, med inslag av livskunskap och social och emotionell träning (SET). Fältkuratorns arbete är långsiktigt och förebyggande för att motverka konflikter och kränkningar. Arbetet med likabehandlingsplanen fungerar bra med deltagande av elever.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Ämnet teknik erbjuds inte på Vittaryds skola (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, kursplanen för teknik).
- Elevens val på Ryssbyskolan utgår inte från ett allsidigt urval av ämnen (2 kap. 19, 20 §§ grundskoleförordningen).
- Samtliga skolors likabehandlingsplaner motsvarar inte lagstiftningens krav (6 § Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolorna inom följande områden.

- Kunskapsuppföljningen bör förbättras på samtliga skolor i andra ämnen än svenska, engelska och matematik.
- Uppföljning och utvärdering av övergripande läroplansmål bör utvecklas.
- Kvalitetsarbetet bör utvecklas med bland annat större inslag av resultatanalyser.
- Arbetet med kunskapsuppdraget på Ryssby och Vittaryds skola bör stärkas så att målen blir tydliga för eleverna. På samtliga skolor bör föräldrarna informeras bättre om målen för utbildningen.
- Elevernas inflytande över undervisningen bör förbättras så att det ökar med elevernas ålder och mognad.
- Ansvarsfördelningen mellan rektorerna bör förtydligas i skolår 3–4 på Ryssby skola.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Normer och värden

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet står det att skolan skall främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling skall prägla verksamheten och ingen i skolan skall utsättas för mobbning. Genom iakttagelser och intervjuer framgår att dessa värden utmärker Vittaryds, Bolmsö och Ryssby skolor. Positiv och trygg stämning, utvecklad samverkan, ömsesidig respekt och omsorg om varandra är ledord för skolan. Eleverna på skolan är trygga och trivs både med kamrater och med de vuxna. Eleverna uppger att de kan säga vad de tycker och att alla lyssnar när de säger något i de grupper som de ingår i.

Kunskaper

Skolornas resultat på de senast redovisade (2005/06) nationella ämnesproven i skolår fem framgår av följande tabeller.

Tabell 1. Resultat av nationella ämnesprov i skolår 5 i svenska

	Antal elever	Har uppnått målen	Har ej uppnått samtliga mål	Har ej uppnått målen eller ej deltagit
Bolmsö	6	6	0	0
Ryssby	27	23	2	1
Vittaryd	10	7	3	0

Källa: Ljungby kommun statistik

Tabell 2. Resultat av nationella ämnesprov i skolår 5 i matematik

	Antal elever	Har uppnått målen	Har ej uppnått samtliga mål	Har ej uppnått målen eller ej deltagit
Bolmsö	6	4	2	0
Ryssby	26	24	1	1
Vittaryd	10	4	6	0

Källa: Ljungby kommun statistik

Tabell 3. Resultat av nationella ämnesprov i skolår 5 i engelska

	Antal elever	Har uppnått målen	Har ej uppnått samtliga mål	Har ej uppnått målen eller ej deltagit
Bolmsö	6	5	1	0
Ryssby	27	23	3	1
Vittaryd	10	8	2	0

Källa: Ljungby kommun statistik

Det görs ingen tydlig uppföljning med åtföljande analys av övergripande mål i läroplanen på någon av skolorna. Inspektörerna bedömer att uppföljningen och utvärderingen av övergripande läroplansmål bör utvecklas.

Sammanfattning

Eleverna omfattar de normer och värden som finns i läroplanen och de känner sig trygga och trivs på sina skolor.

De flesta elever når målen i engelska, matematik och svenska i skolår fem, och övriga har åtgärdsprogram och erhåller stöd. Uppföljningen och utvärderingen av övergripande läroplansmål bör utvecklas.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolläda och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Eleverna uppger vid intervjuerna att arbetsmiljön som helhet är bra. De är nöjda med skolornas storlek och relativt låga elevantal. När det är bråk på rasterna tar rastvakterna tag i detta, berättar eleverna. Någon mobbning känner eleverna inte till och ingen sägs vara utanför. Eleverna uppger att skolorna tar initiativ till att prata om mobbning ibland. De anser vidare att lärarna lyssnar på deras synpunkter och att de får vara med och bestämma.

Skolorna arbetar medvetet med att skapa förtroendefulla relationer mellan vuxna och elever. Värdegrundsarbetet står i fokus på alla tre skolorna. Fältkurator och skolpsykolog utgör viktigt stöd i detta arbete. Skolornas likabehandlingsplaner är omfattande och välskrivna men saknar vissa delar som lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling, föreskriver. Det saknas uttalade beskrivningar av rutiner då vuxna kränker barn i Bolmsös likabehandlingsplan. Vidare saknas uttryckliga tidsplaner för skolornas åtgärder. Inspektörerna bedömer att det förebyggande arbetet med den psykosociala arbetsmiljön fungerar bra, men att justeringar i skolornas likabehandlingsplaner måste göras.

Skolorna arbetar aktivt med att stärka elevinflytandet. Elevernas möjlighet till inflytande sker bland annat genom regelbundna klassråd och elevrådsmöten. På samtliga skolor finns dessutom matråd och idrottsråd. På Vittaryds skola har eleverna deltagit i diskussioner kring omorganisationen. Rektorerne är aktiva i att ge eleverna stöd och ansvar, bland annat genom att de får pengar att göra inköp för.

Eleverna uppger att lärarna oftast lyssnar på dem och att de kan bestämma vissa saker som rör den konkreta undervisningssituationen. Det är dock tydligt att inflytandet ofta begränsas till frågor om lekredskap och dylikt. Några elever uppger att möjligheten till inflytande minskar med åren. Inspektörerna bedömer att den systematiska träningen i ansvarstagande och inflytande över undervisningen bör förbättras.

På samtliga skolor finns fungerande föräldraråd. Vittaryds rektor önskar ett nära samarbete med föräldrarna och ser gärna att de oftare skall komma till skolan för att se på verksamheten. Det har förekommit åhörarveckor, men det har varit svårt att få uppslutning av föräldrarna. På Bolmsö skola var tidigare förtroendet för skolan inte så stort, berättar rektorn. Samverkan fungerar nu, men föräldraaktiviteten kan fortfarande bli bättre. Också på Ryssby skola har relationen mellan skola och vissa föräldrar varit komplicerad. Nu är utvecklingen på väg åt rätt håll. Av intervjuerna framgår att föräldrarna ser genomgående positivt på personalens ansträngningar att bedriva en bra verksamhet och de är nöjda med informationen från respektive skola.

Av intervjuerna framgår också att föräldrarna inte är så insatta i utbildningens olika typer av mål att de kan samverka optimalt med respektive skola. Inspektörerna bedömer att skolans ansträngningar att informera föräldrarna om målen för utbildningen bör utökas.

Innehåll, organisation och arbetssätt

På samtliga skolor är undervisningen varierad och allsidig. Inspektörerna har sett exempel på arbetsformer som stimulerar kreativitet och problemlösningssförmåga. Skolorna arbetar ofta med ämnesövergripande teman, både inom och över åldersgränserna.

På Bolmsö skola utmärks verksamheten av en mycket stimulerande lärmiljö som de ansvariga pedagogerna byggt tillsammans med eleverna. Arbetet med kunskapsmålen är framgångsrikt genom att målen gjorts kända och tydliga för eleverna och har brutits ner i lokala delmål i matematik, svenska och engelska. Arbete pågår för att implementera sociala mål och lokala mål i övriga ämnen. Särskilda satsningar har bland annat gällt matematikundervisningen då man också involverat föräldrarna på ett framgångsrikt sätt. Väggarna i skolans lärosalar är rikligt dekorerade med elevarbeten, kunskapsmål, bilder och kartor. Utanför klassrummen finns hyllor med fack- och skönlitteratur och möjligheter att gå undan och sitta och läsa.

Inspektörerna bedömer att samtliga skolor erbjuder en varierad och stimulerande undervisning. Lärmiljön på Bolmsö skola håller mycket god kvalitet.

Individanpassning och särskilt stöd

I grundskoleförordningen anges att de elever som har svårigheter i skolarbetet skall få särskilt stöd. Stödet skall i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Elever på alla tre skolorna uppger att de får stöd och hjälp när de behöver.

Elevhälsoteamet, som består av skolsköterska, specialpedagoger, kurator, speciallärare samt rektorer ansvarar för stödundervisning, kurativa och hälsobefrämjande insatser på de tre skolorna. Teamet har regelbundna möten. Vid intervjun tycks det råda viss oklarhet kring vilka stödbehov som för närvarande är aktuella på skolorna, kvantitativt och kvalitativt. Rektorerne menar det inte råder några sådana oklarheter, men däremot att det kan finnas oklarheter om vem som ska göra vad, framför allt på övergripande nivå med specialpedagogerna. Inspektörerna bedömer att det finns god tillgång till stödinsatser för elever som är i behov av det. Inspektörerna vill göra ansvarig rektor uppmärksam på att en otydlig rollfördelning i elevhälsoteamet och ett oklart uppföljningsansvar kan leda till brister i stödverksamheten.

Samtliga skolor arbetar med åtgärdsprogram, utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner i enlighet med styrdokumentet. Både elever och föräldrar är införstådda med arbetssätten och tycker att de fungerar bra.

Ledning och kvalitetsarbete

Ledningsteamet på de tre skolorna utgörs av två rektorer. En är utbildad fritidspedagog, den andra förskollärare och båda har gått den statliga rektorsutbildningen. Ansvaret delas på så sätt att en rektor ansvarar för Vittaryds skola, en för Bolmsö och båda för Ryssby skola. De samverkar i alla viktiga överläggningar och beslut.

Rektorerne beskrivs av lärarna som engagerade och kompetenta. Viss oro uttalas beträffande rektorernas tillgänglighet, eftersom de delar sin tid mellan flera skolor. Vid intervjuerna framgår att det delade ledarskapet förorsakar oklarhet kring vem som ansvarar för klass 3–4 på Ryssby skola.

Inspektörerna bedömer att rektorerne är förtrogna med den dagliga verksamheten men att ansvaret för klass 3–4 på Ryssby skola bör förtydligas.

Vad gäller kvalitetsarbetet är de aktuella dokumenten välstrukturerade och innehållsrika. Skolornas kvalitetsredovisningar innehåller genomgångar av prioriterade mål och resultat på nationella prov och diagnoser. Andra uppföljningar görs också, bland annat genom enkäter. Det finns ofta en begreppsförvirring i redovisningarna. Det som benämns som resultat och analyser är sällan detta.

Fokus ligger istället huvudsakligen på genomförda aktiviteter och det saknas ofta ett tydligt resultat och en analys av detta.

Samtliga skolor har arbetsplaner som redovisar prioriterade målområden. Exempel på sådana är "Etik och moral", "Helhetssyn" (Ryssby), "Trygghet", "Ansvar", "Solidaritet" (Bolmsö), samt "Samverkan med omvärlden", och "Arbetsmiljö" (Vittaryd). Det framgår inte av arbetsplanerna när och hur dessa målområden ska utvärderas.

Kvalitetsprocessen på de tre skolorna säkrar uppföljningen i de tre behörighetsgivande ämnena svenska, matematik och engelska men inte i övriga ämnen, som konstaterats tidigare. Inte heller övergripande läroplansmål följs upp på ett tillräckligt tydligt sätt. Det saknas också en långsiktig uppföljning av effekterna av skolornas arbete, i form av återkoppling från Åbyskolan där eleverna går skolår 7–9.

Inspektörerna bedömer att kvalitetsarbetet har flera förtjänster men att det bör utvecklas med större inslag av resultatanalyser, en mer systematisk uppföljning samt en mer stringent hantering av kedjan mål-uppföljning-analys i enlighet med kraven på ett systematiskt kvalitetsarbete.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att det förebyggande arbetet med den psykosociala arbetsmiljön fungerar bra, men att justeringar i skolornas likabehandlingsplaner måste göras. Den systematiska träningen i ansvarstagande och inflytande bör förbättras. Skolornas ansträngningar att informera föräldrarna om målen för utbildningen bör öka.

Skolorna erbjuder en varierad och stimulerande undervisning och lärmiljön på Bolmsö skola håller mycket god kvalitet. Det finns god tillgång till stödinsatser för elever som är i behov av det. Rektorerna är väl förtrogna med verksamheten, men ansvaret för klass 3–4 på Ryssby skola bör förtydligas. Kvalitetsarbetet har flera förtjänster men bör utvecklas med större inslag av resultatanalyser, en mer systematisk uppföljning.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Elevens val är en del av undervisningen som är avsedd att ge eleverna en möjlighet till breddning eller fördjupning i något eller några ämnen. Eleverna skall enligt förordningen erbjudas ett allsidigt urval av ämnen och det måste vara tydligt för eleven vilka val som finns och när denna valmöjlighet finns. Av intervjuerna framgår att elevens val fungerar i enlighet med grundskoleförordningen på Vittaryds och Bolmsö skola, men inte på Ryssby skola där utbudet inte är tillräckligt allsidigt.

Vid intervjuerna framgår att ämnet teknik inte erbjuds eleverna på Vittarydsskolan i den utsträckningen att de kan nå målen i skolår fem. Inspektörerna bedömer att utbudet av elevens val måste utökas på Ryssby skola och att ämnet teknik måste erbjudas på Vittaryds skola.

Samtliga skolor har behöriga lärare som används i huvudsak för den undervisning de har utbildning i. Statusen och tillgången på läromedel och datorer är genomgående god på skolorna. För Ryssby skola är de lokalmässiga förutsättningarna mycket goda. Skolan är nybyggd/nyrenoverad med tillgång till simhall och stor idrottshall. De betydligt mindre Bolmsö och Vittaryds skolor har inte fullt lika goda förutsättningar. Lokalerna är delvis trånga och slitna. Alla tre skolorna har generöst tilltagna utemiljöer och nära tillgång till naturen. Inspektörerna bedömer att Bolmsö och Vittaryds skolor har goda materiella förutsättningar och Ryssby skola mycket goda materiella förutsättningar.

Vid föräldrarintervjuerna framkom att det förekommer klasskassor där föräldrarna månadsvis betalar en summa för varje elev. Inspektörerna vill göra rektorn uppmärksam på att utbildningen i grundskolan enligt skollagen ska vara helt avgiftsfri.

Sammanfattning

Utbudet av elevens val måste utökas på Ryssby skola och ämnet teknik måste erbjudas på Vittaryds skola. En utökad samverkan mellan skolorna kan komma eleverna tillgodo. Bolmsö och Vittaryds skolor har goda materiella förutsättningar och Ryssby skola har mycket goda materiella förutsättningar.

Datum	Ort
2007-06-12	Lund

Lars Berglund
Martin Persson